

ТЕХНОПАРК ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто технопарк як інноваційну структуру, яка сприяє розвитку виробничих підприємств. Виокремлені основні завдання, які повинні розв'язуватися технопарками.

Technology parks as an innovative structure which promotes the development of productive enterprises are regarded. The main problems which must be handled in technology parks are determined.

Ключові слова: технопарк, інноваційний розвиток, виробниче підприємство, збалансованість інтересів.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток економіки України неможливий без високоефективної, науково обгрунтованої стратегії інноваційної діяльності, здатної забезпечити конкурентоспроможність виробничих підприємств на вітчизняних та світових ринках.

Результатом інноваційної діяльності повинна стати високотехнологічна конкурентоспроможна продукція, яка посилить позиції національного товаровиробника на світовому ринку та забезпечить підвищення конкурентоспроможності економіки країни у світових рейтингах.

Згідно Концепції розвитку національної інноваційної системи, метою розвитку повинно стати забезпечення стійкого зростання продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на основі технологічної модернізації економіки, підвищення їх інноваційної активності та впровадження нових продуктів, послуг, технологій, а також методів організації та управління господарською діяльністю для підвищення добробуту населення та стабільного економічного зростання на основі визначених національних пріоритетів.

В Україні накопичено певний досвід аналітичної і практичної роботи щодо проектування та реалізації структурних перетворень виробничої та соціальної інфраструктури у напрямі підвищення сприятливості економіки підприємств до інновацій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження ролі інновацій в економічному розвитку виробничих підприємств України знайшли одне з провідних місць в сучасних працях вітчизняних та закордонних економістів. Серед українських вчених, що внесли вагомий внесок у розвиток інноваційної діяльності виробничих підприємств, слід назвати праці А. Алімова, Ю. Бажала, О. Галушко, А. Гальчинського, В. Геєця, та ін. Серед закордонних авторів слід назвати праці С. Валдайцева, Р. Гаррода, П. Дасгупта та ін. Разом з тим, недостатньо дослідженими в науковій літературі залишаються питання пріоритетного становлення інноваційного фактору забезпечення розвитку підприємств.

Постановка завдання. Розглянути особливості впливу технопарків на інноваційний розвиток виробничих підприємств.

Виклад основного матеріалу. Визначена в українському суспільстві стратегія на утвердження принципів і механізмів соціально-орієнтованої інноваційної моделі соціально-економічного розвитку обумовлює необхідність поліпшення інноваційної сприятливості соціально-економічного середовища як регіональних економік, так і національної економічної системи загалом.

Світовий досвід засвідчує, що тільки гнучкість державного управління інноваціями, залучення до активного сприяння інноваціям місцевих органів влади дозволяють досягти стабільності та ефективності виробництва. Ефективне управління впровадженням новинок сприяє не тільки оптимізації інноваційного процесу, але і дозволяє одержувати оптимальний прибуток. Тому питання вибору й оцінки інноваційної стратегії має займати центральне місце у визначенні напрямів розвитку виробничих підприємств, забезпеченні їх ефективності, а також соціальної стабільності.

Іншими словами, необхідно системно розглядати як зовнішні, так і внутрішні умови розвитку виробничих підприємств. Серед них провідну роль має відігравати наука як головний фактор подолання кризових явищ в економіці та виробництві, уникнення непередбачуваності й не прогнозованості суспільного поступу. Система державного управління наукою в Україні поступово перебудовується під цю ідеологію і послідовно включає інноваційні важелі управління економікою. У цьому — майбутнє вітчизняного виробництва.

Методологічні та практичні засади інноваційної діяльності виробничих підприємств в умовах перехідного періоду потребують детального опрацювання, оскільки зарубіжний досвід у цій сфері не може бути адаптований в Україні без урахування особливостей розвитку вітчизняної економіки.

Сьогодні інновації стають ключовим чинником розвитку для більшості підприємств. Характерною є зростаюча кількість наукових праць, де досліджується інноваційна діяльність. У більшості з них акцент робиться не на ціновому механізмі конкуренції, а на інноваційних процесах, пов'язаних з поліпшенням всього виробничо-господарського потенціалу підприємства. Ось чому вітчизняні вчені намагаються обгрунтувати національні інноваційні пріоритети, знайти дійові механізми залучення й ефективного

використання інновацій. Однак масштаби та рівень наукової розробки зазначених проблем залишаються недостатніми [1].

Інноваційний розвиток виробничих підприємств безпосередньо залежить і від інвестиційного клімату. Іншими словами, від реального стану соціально-економічного середовища та ймовірних перспектив його розвитку.

Характерними інноваційними структурами в Україні стають технопарки і території зі спеціальним режимом інвестиційно-інноваційної діяльності.

Технопарк — це гарантія швидкої і максимально повної реалізації наукового потенціалу. Це єдиний „організм”, в якому підтримується безперервний зв'язок між дослідженнями, дослідним виробництвом, впровадженням прикладних розробок і ринком, включаючи підготовку фахівців як за технологічним напрямом діяльності парку, так і маркетингом продукції.

На кінець 1990-х років у світі функціонували сотні технопарків. Серед основних завдань, які повинні розв'язуватися технопарками, в першу чергу слід виділити:

сприяння прискоренню процесів передачі результатів фундаментальних і прикладних досліджень у сферу науково-технічних розробок і безпосередньо у виробництво;

розвиток інноваційного підприємництва в регіонах, формування ефективно діючих зон за рахунок залучення до цієї діяльності науково-технічних працівників, вчителів і студентів вузів, а також колективів, які реалізують власні розробки;

реалізація державної політики сприяння розвитку експорту наукоємної продукції і на цій основі інтеграції України в світову економічну систему;

задоволення потреб регіонів в окремих видах високотехнологічної продукції масового попиту, яка в даний час є предметом імпорту.

Функції, які реалізуються в технопарках, мають як внутрішню, так і зовнішню спрямованість. Внутрішня функція стимулює промислове освоєння і комерціалізацію нової продукції в ринково значущих об'ємах при забезпеченні оптимальних співвідношень конкурентоспроможної якості і конкурентоспроможних цін. Цьому сприяють нові типи економічних послуг, які надаються в технопарках: технологічний аудит, оцінка і пошук областей використання нововведень, концептуальна розробка проектів промислової диверсифікації, маркетингові дослідження, аналіз реальності проектів, допомога в придбанні і продажу технологій. У плані реалізації зовнішньої функції діяльність технопарків і технополісів сприяє міжнародному трансферу технологій.

Не дивлячись на доведену часом ефективність таких видів інноваційних структур за кордоном, навряд чи їх активне створення і розповсюдження може в даний час істотно сприяти інноваційному розвитку економіки України. Для нашої країни сьогодні більш важливо добитися підвищення якості „загальної” інфраструктури, до якої відносять транспорт, господарські комунікації, зв'язок, рівень інформатизації діяльності органів влади, рівень освіти робітників..

Зарубіжний досвід свідчить, що тільки гнучкість державного управління інноваціями, залучення до активного сприяння інноваціям місцевих органів влади дозволяє досягти стабільності і ефективності виробництва, оскільки ефективне управління впровадженням новинок сприяє не тільки оптимізації інноваційного процесу, але і відкриває можливості одержувати оптимальний прибуток. На жаль, найбільш поширений сьогодні підхід в Україні — це прагнення до максимального прибутку в найкоротші терміни. Це робить основним критерієм оцінки привабливості інвестиційних проектів мінімізацію терміну окупності інвестицій і майже нівелює важливість довготривалих ефектів, критерієм яких може бути, наприклад, сумарний прибуток. Тому питання державного вибору і оцінки інноваційної стратегії повинно займати центральне місце у визначенні тактики підприємництва, забезпеченні ефективного розвитку економіки і соціальної стабільності в суспільстві на довготривалу перспективу [2].

Значення технопарків і доцільність їх створення в Україні полягає в тому, що вони є ефективною формою зближення науки і виробництва, так як скорочується до мінімуму тривалість циклу «дослідження – розробка – впровадження»; у технопарках зосереджуються висококваліфіковані кадри різних спеціальностей (учені, розробники, дослідники, аналітики, інженери, спеціалісти різного профілю), що забезпечує можливість міжгалузевих досліджень; у технопарках зосереджується унікальне устаткування, обчислювальні центри, лабораторії, що дає змогу проводити дослідження і наукові експерименти; у парках фінансовий капітал представлений у найдосконаліших формах – венчурному капіталі; у технопарках формується «еталонне середовище» з точки зору як економічних, так і організаційно-географічних умов для створення нових, наукомістких виробництв, що відповідають сучасним вимогам розвитку суспільства. На практиці сьогодні в Україні кризові явища в політиці та економіці витиснули науку та інноваційну діяльність із кола державних пріоритетів, їхня підтримка з боку держави послідовно і неухильно зменшувалася, а у випадку з технопарками була зовсім припинена. Відсутність позитивного ставлення до долі наукових результатів призвела до посилення негативних явищ у сфері діяльності НАН України, коли розпадається зв'язок поколінь у науці, вона неухильно старіє і дуже скоро може настати час, коли критична маса негативних чинників досягне такого рівня, при якому ці процеси стануть незворотними. Після цього Україна приречена перетворитися на сировинний придаток розвинених держав, джерело дешевої робочої

сили й місце розміщення екологічно шкідливих виробництв.

Висновки. Успішність розвитку економіки значною мірою залежить від ефективності організації інноваційних процесів, які забезпечують перетворення результатів науково-дослідних робіт в реальні нові технології, товари, послуги. Аналіз світової практики показує, що одним з найбільш ефективних механізмів організації інноваційних процесів являється створення технопарків, як одного з різновидів науково-технічних зон. Інноваційні процеси в сучасній економіці мають високу динаміку, скорочується час на проведення наукових досліджень та зростає їх вартість, а необхідність постійної підтримки конкурентоспроможності змушує підприємства впроваджувати нововведення в стислі строки. Питанням теорії та практики створення і функціонування науково-технічних зон присвячені чисельні дослідження іноземних та вітчизняних економістів, в яких розроблені основні принципи діяльності, питання розміщення та моделі управління такими зонами.

Але практично відсутні дослідження привабливості інноваційних структур, а також шляхів формування організаційно-економічного механізму функціонування технопарків на базі виробничих підприємств.

Створення технопарків як точкових науково-технічних зон є одним із важливих факторів успішного розвитку економіки. При створенні технопарків переслідуються досягнення трьох основних цілей: створення нових конкурентоспроможних продуктів, технологій і робочих місць, нових інноваційно орієнтованих підприємств, сприяння залученню іноземних та вітчизняних інвестицій в економіку країни.

Технопарки та інші інноваційні структури вимагають визначеної фінансової підтримки в процесі своєї діяльності особливо на її початку. Проте, незважаючи на ризиковий характер інвестицій у технопарки, вони є сектором інноваційної інфраструктури економіки, що найбільш динамічно розвивається.

Певну специфіку мають технопарки, створенні на базі великих наукових центрів і провідних університетів. Такі технопарки повинні сприяти формуванню і росту нових наукомістких фірм, що використовують результати науково-дослідних робіт наукового центру, створювати сучасну інноваційну інфраструктуру, діючи як в інтересах наукового центру, так і в інтересах малого і середнього бізнесу.

Для забезпечення діяльності технопарку на базі виробничого підприємства необхідно створити власні органи управління, які б узгоджували інтереси всіх діючих в складі технопарку структур: ініціаторів заснування технопарку, суб'єктів підприємницької діяльності, що мають вільні кошти для інвестування, користувачів або споживачів послуг технопарку. Головним принципом збалансованості інтересів усіх сторін, що беруть участь у створенні технопарку, вважається економічна доцільність їх співробітництва.

Підприємству, на базі якого створюється технопарк, необхідно мати високий рівень інвестиційної привабливості, науковий потенціал достатній для здійснення інноваційної діяльності по трьом ключовим напрямках: організаційні інновації, інновації в технології навчання і наукові дослідження.

Література

1. Жилінська О. Розвиток інноваційної інфраструктури / О. Жилінська, Д. Чеберкус // Фінанси України. – 2005. – № 7. – С. 57–67.
2. Говоруха Ж. А. Питання розвитку інноваційної діяльності підприємств України / Ж. А. Говоруха // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 8 (74). – С. 107.
3. Микитенко В. В. Інноваційна модель аналізу та прогнозу ефективності галузей і технологій / В. В. Микитенко // Проблеми науки. – 2002. – № 4. – С. 37–41.

Надійшла 10.04.2011

УДК 331

Х. І. СВЯТНЕНКО, І. В. БУРАЧЕК
Житомирський державний технологічний університет

ПІДВИЩЕННЯ ВАГОМОСТІ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ ВІНАГОРОДИ В СИСТЕМІ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ В РОЗРІЗІ УПРАВЛІНСЬКОГО І ВИРОБНИЧОГО ПЕРСОНАЛУ

Досліджено особливості системи мотивації управлінського і виробничого персоналу. Проведено порівняльну характеристику методів навчання управлінського і виробничого персоналу. Визначено основні заходи щодо стимулювання персоналу.

The features of the motivation of the production and management personnel are investigated. The comparison of methods of teaching management and production personnel was conducted. Key measures to encourage staff was identified.

Ключові слова: мотивація, стимулювання, виробничий персонал, управлінський персонал.

Постановка проблеми. В усі часи праця була джерелом матеріальних і духовних цінностей, тому проблема стимулювання людей до праці ніколи не втрачала своєї актуальності. Спроби пояснити поведінку